

BETIA DE CUVINTE

«Pentru un român care știe citi, cel mai greu lucru e să nu scrie.»

CARAGIALE

CIZMARUL ȘI SANDAUA

M

area majoritate a oamenilor arată o adâncă nemulțumire față de sine: persoanele cu păr buclat declară că ar fi dorit să-i albă lins (și, bineînțeles, invers), cele cu ochi verzi ar fi vrut să-i albă albaștri, înșii brunei se visează blonzi, cei blonzi suferă din greu ca să devină, măcar vara, mai «colorați», și tot așa. Foarte adesea această nemulțumire se extinde dincolo de limitele propriei înfățișări, cuprinzând, în cercuri concentrice tot mai largi, casa, mașina, locul de muncă (și scaunul aferent), locul de odihnă, orașul, țara, continentul. Desigur, fenomenul frebule privit nu ca emanație a naturii circotașe, maschine ori, Doamne fereste, invidioase a Omului, ci drept manifestare a eternel sale năzuințe spre mai frumos, mai bine, mai mult. Și, în același timp, ca nobilă dorință de (auto) perfecționare. Această ultimă vorbă ne trimite cu gândul, în mod explicabil, la chestiunea profesională. Mai exact, la atitudinea oamenilor față de meseria pe care o practică și pe care, e de presupus, și-au ales-o ei înșiși, ceea ce, din păcate, nu e cazul cu înfățișarea; și nici cu altele. De câte ori nu ni s-a întâmplat să auzim specialiști redutabili afirmând cu pețimă dacă nu cu parapon, că s-au săturat pînă-n gît de treaba pe care o fac și de care n-ar sfătui pe nimeni în lume să se apuce! Cîți părinți respectabili nu se jură că dintotdeauna au încercat să combată dorința odraslelor de a-l urma în profesiune! (Situția — paradoxală, evident — că numeroase facultăți sînt pline de fiii și fiicele unor somități de profil, deseori chiar «dascăli» în respectivele instituții, trebuie interpretată, în condițiile date, ca o expresie a «conflictului dintre generații» sau, poate, a unei fatalități biologice.) Că-i drept, nemulțumiri de acest tip rămîn îndeobște la faza lamentațiilor; rari sînt acela care chiar se decid să-și abandoneze meseria și să treacă la fapte pe alt tărîm profesional. Din lipsă de curaj! Posibil.

Iată de ce nu mică s-ar cădea să ne fie mîndria nouă, celor ce ne mișcăm (sau stăm) în cîmpul atît de primitiv al muncii teatrale, văzînd cu cîtă îndrăzneală pornesc unii dintre noi pe drumuri presărate cu gropi și alte obstacole, numai și numai din dorința de a demonstra că totul (sau orice) e cu puțință în materie de «decidare». Și, spunînd asta, ne gîndim nu atît la masiva migrare spre direcția de scenă a unor actori, supărați, probabil, nu numai pe ei înșiși dar și pe regizorii atestați ca atare prin studii și experiență (aspect discutat pe larg și pe ton ridicat cu diverse ocazii), cît la tendința, mai recen-

tă, a altora de a se transforma în comentatori, ba chiar în teoreticieni ai — cum se zice — fenomenului teatral. Să fim bine înțeleși: nu e vorba aici de a contesta dreptul cuiva de a-și expune opinia într-o discuție, dezbateră, «confruntare» etc. mai mult sau mai puțin profesională ori amicală, și nici de a nega din principiu capacitatea unui practician al scenei de a elabora un sistem coerent de idei privind reprezentarea teatrală ori felurile ei componente (fie și numai exemplul lui Stanislavski sau al lui Artaud ne-ar interzice o asemenea

erezie). Este însă vorba de a reaminti unor veletari — alături de instructorii îndușători — o maximă pusă în circulație de strămoșii noștri romani și uitată de contemporanii noștri români, poate și din cauza nemalfolosirii ei de vreo două decenii încoace: ne sutor *ultra crepidam*; în traducere liberă: cizmărule, rămii la sandaua tai trecînd peste faptul că această înțeleaptă recomandare pornește de la o premisă excesiv de optimistă — că, anume, cizmăru în chestie chiar se pricepe să confecționeze sandale —, ceea ce ne-a determinat să v-o supunem spre studiu și meditație a fost lectura cîtorva texte ușite de sub pena unor asemenea «specialiști». Astfel, în programul de sală al spectacolului Iona de Marin Sorescu, realizat la Teatrul de Stat din Sibiu de către actorul Benedict Dumitrescu, citim: «Fiecare fereastră practică de el (de Iona, n.n.) comunică într-o altă burtă de pește, sugerîndu-se că realitatea este o succesiune de spații închise pentru spiritul uman, mereu mai largi și, paradoxal fiind închisori nelimitate». Apoi: «Culoana sonoră poate fi asemuită cu firul unui colier ce trece (cine trece!, n.n.) prin mijlocul pietrelor prețioase». În fine: «Lumina, într-un sens simbolic (!!, n.n.), cu întregul său spectru există numai în libertate; captivitatea o filtrează». Trebuie să adăugăm că aceste cugetări, emanînd de la actorul citat, care semnează și «creația spectacolului» (idee ce nu l-a vizitat, din cîte știm, nici pe Peter Brook), urmează unei, să-i zicem, diagrame reprezentînd «schema spectacolului» și care începe cu... pauza spectacolului!

Trecînd de la teoria pură la comentariul «la zi» (tot pur, bineînțeles), vă oferim o seamă de extrase din relatarea privind cea de-a VIII-a ediție a Festivalului de teatru scurt de la Oradea, relatare apărută într-un «Supliment de duminică» al ziarului «Libertatea» sub semnătura (mai exact, deasupra semnăturii) Rodică Mandache, participantă ea însăși, de altfel, la festival (ca actriță) și colaboratoare permanentă a ziarului amintit. Vom face abstracție de scrierea greșită a unor nume (Matei Vișniek, Ida Jarczak ș.a.), păcat de care poate fi acuzată tipografia, și ne vom limita la esență. Așadar: «Florin Mircea care a luat marea premiu de interpretare masculină, iar colectivul premiat pentru cel mai bun spectacol cu o plesă românească și premiul întâi pentru cel mai bun spectacol». (Sublinierile, ca și privirea de predicat a frazelor — pe care am citat-o fără trunchieri — aparțin exclusiv comentatoarei de la «Libertatea»). Mai departe: «Eugen Ionescu, Fundolanu, Vișniek, Mrozek, Jarry, Havel, Gogol, Goncz Arpad (sic!), Caragiale strigăte ale absurdului dînd o glossă (!!, n.n.) vieții noastre de azi». Apoi: «Concluzia o trage mînerala (!!, n.n.) actriță Valeria Seclau». Nici nu îndrăznești să-ți închipui ce a vrut să spună autoarea prin acest epitet. În continuare: «Mîniile de pasăre rănite ale...» (de astă dată sublinierea ne aparține; e tot ce-am mai putut face!). Și: «Și poate ar merita un premiu și extraordinarul public din Oradea care timp de o săptămîni au (!, n.n.) fost alături de concurenți la orice oră a zilei (chiar așa!, n.n.), au (!!, n.n.) umplut spectaculos sălile, dar (!, n.n.) mai ales m-a impresionat felul lor (!!!, n.n.) de a aplauda».

Și tare puține sandale bune se fac de-o vreme...

ALICE GEORGESCU

